Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Ympäristö – SEUT 191 ja SEUT 193 artikla – Direktiivi 2004/35/EY – Asiallinen sovellettavuus – Ilman pilaantuminen laittoman jätteenpolton vuoksi – Aiheuttamisperiaate – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään sen kiinteistön omistajan, jolla ympäristön pilaantuminen aiheutui, ja pilaantumisen aiheuttajan solidaarisesta vastuusta

Asiassa C-129/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Szolnokin hallinto- ja työtuomioistuin, Unkari) on esittänyt 18.2.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 1.3.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Túrkevei Tejtermelő Kft.

vastaan

Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség, asiamiehinään Z. Szurovecz ja L. Búsi,

– Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Z. Fehér, G. Koós ja A. M. Pálfy,

– Euroopan komissio, asiamiehinään E. White ja A. Tokár,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.2.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: unkari.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 191 ja SEUT 193 artiklan sekä ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY (EUVL 2004, L 143, s. 56) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Túrkevei Tejtermelő Kft. (jäljempänä TTK) ja Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség (kansallinen ympäristön- ja luonnonsuojelualan tarkastusviranomainen, Unkari; jäljempänä tarkastusviranomainen) ja jossa on kyseessä TTK:lle sen jälkeen määrätty sakko, kun sen omistamalla kiinteistöllä oli poltettu laittomasti jätteitä, mistä oli aiheutunut ilman pilaantumista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivi 2004/35 annettiin EY 175 artiklan 1 kohdan, josta on tullut SEUT 192 artiklan 1 kohta, perusteella; viimeksi mainitussa määräyksessä vahvistetaan menettelyt, joita Euroopan unioni noudattaa antaessaan lainsäädäntöä SEUT 191 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ympäristöä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi.

4 Direktiivin 2004/35 johdanto-osan 1, 2, 4, 13, 18, 20 ja 24 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Yhteisössä on tällä hetkellä monia pilaantuneita alueita, jotka aiheuttavat merkittäviä terveysriskejä, ja biologisen monimuotoisuuden heikentyminen on nopeutunut huomattavasti viime vuosikymmenten aikana. Jos asiaan ei puututa, tulevaisuudessa alueet voivat pilaantua edelleen ja biologinen monimuotoisuus heikentyä vielä vakavammin. Ehkäisemällä ja korjaamalla mahdollisimman pitkälle ympäristövahinkoja voidaan osaltaan vaikuttaa yhteisön ympäristöpolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen ja sen periaatteiden noudattamiseen, sellaisina kuin ne on vahvistettu perustamissopimuksessa. Paikalliset olosuhteet olisi otettava huomioon päätettäessä, miten ympäristövahingot korjataan.

(2) Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja korjaaminen olisi toteutettava noudattamalla perustamissopimuksen 174 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua aiheuttamisperiaatetta sekä kestävän kehityksen periaatetta. Jotta toimijoita kannustettaisiin ottamaan käyttöön toimenpiteitä ja kehittämään käytäntöjä ympäristövahinkojen riskien saattamiseksi mahdollisimman vähiin, olisi tämän direktiivin perusperiaatteena tämän vuoksi oltava, että toiminnanharjoittaja, jonka toiminta on aiheuttanut ympäristövahingon tai välittömän uhan tällaisen vahingon tapahtumisesta, asetetaan taloudelliseen korvausvastuuseen.

– –

(4) Ympäristövahinkoihin kuuluvat myös ilman kautta tapahtuvien päästöjen aiheuttamat vahingot vesiin, maaperään taikka suojeltaville lajeille tai luontotyypeille.

– –

(13) Vastuujärjestelyillä ei voida korvata kaiken tyyppisiä ympäristövahinkoja. Jotta vastuujärjestelyt toimisivat, on tarpeen voida yksilöidä yksi tai useampi pilaaja, vahinkojen olisi oltava konkreettisia ja mitattavissa ja olisi todettava syy-yhteys vahingon ja yksilöityjen pilaajien välillä.

Ympäristövastuu ei sen vuoksi ole sopiva väline hoitaa laaja-alaista, hajakuormituksesta johtuvaa pilaantumista, koska sen osalta haitallisia ympäristövaikutuksia ei voida yhdistää tiettyjen yksittäisten toimijoiden tekoihin tai laiminlyönteihin.

– –

(18) Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti toiminnanharjoittajan, joka aiheuttaa ympäristövahingon tai välittömän uhan tällaisen vahingon tapahtumisesta, olisi pääsääntöisesti vastattava tarvittavien ehkäisevien tai korjaavien toimenpiteiden kustannuksista. Jos toimivaltainen viranomainen toteuttaa toimet toiminnanharjoittajan puolesta itse tai kolmannen osapuolen avulla, kyseisen viranomaisen olisi varmistettava, että aiheutuneet kustannukset peritään toiminnanharjoittajalta. On myös asianmukaista, että toiminnanharjoittajat olisivat viime kädessä vastuussa kustannuksista, jotka aiheutuvat ympäristövahingon tai mahdollisesti vahinkoa koskevan välittömän uhan arvioinnista.

– –

(20) Toiminnanharjoittajan ei olisi edellytettävä olevan vastuussa tämän direktiivin nojalla toteutettujen ehkäisevien tai korjaavien toimenpiteiden kustannuksista, kun vahinko tai sen välitön uhka on johtunut tietyistä toiminnanharjoittajasta riippumattomista tapahtumista. Jäsenvaltiot voivat sallia, että toiminnanharjoittajat, jotka eivät ole toimineet tuottamuksellisesti tai huolimattomasti, eivät joudu vastaamaan korjaavien toimenpiteiden kustannuksista, kun vahinko johtuu päästöistä tai tapahtumista, joihin nimenomaisesti on myönnetty lupa tai joiden vahingollisuutta ei ole voitu tietää päästön tai tapahtuman ajankohtana.

– –

(24) On tarpeen varmistaa, että käytettävissä on tehokkaita täytäntöönpano- ja valvontakeinoja, ja samalla varmistaa, että toiminnanharjoittajien ja muiden asianomaisten osapuolten oikeutetut edut turvataan asianmukaisesti. Toimivaltaisten viranomaisten olisi vastattava erityistehtävistä, joihin kuuluu hallinnollista harkintaa, erityisesti vahingon merkityksen arviointia ja korjaavista toimenpiteistä päättämistä.

– –”

5 Direktiivin 2004/35 1 artiklan mukaan tässä direktiivissä luodaan aiheuttamisperiaatteeseen perustuva ympäristövastuujärjestelmä ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.

6 Mainitun direktiivin 2 artikla sisältää seuraavat määritelmät:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1. ’ympäristövahingolla’
   a) suojeltaville lajeille ja luontotyypeille aiheutuvaa vahinkoa, jolla on näiden luontotyyppien tai lajien suotuisan suojelun tason saavuttamisen tai ylläpitämisen kannalta merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Tällaisten vaikutusten merkittävyyttä on arvioitava suhteessa perustilaan ottaen huomioon liitteessä I esitetyt perusteet;

– –

   b) vesille aiheutuvaa vahinkoa eli vahinkoa, joka vaikuttaa huomattavan haitallisesti kyseessä olevien vesien ekologiseen, kemialliseen ja/tai määrälliseen tilaan ja/tai ekologiseen potentiaaliin, siten kuin ne määritellään direktiivissä 2000/60/EY, lukuun ottamatta haitallisia vaikutuksia, joihin sovelletaan mainitun direktiivin 4 artiklan 7 kohtaa;

c) maaperälle aiheutuvaa vahinkoa eli maaperän pilaantumista, josta aiheutuu huomattava riski siitä, että aineiden, valmisteiden, organismien tai mikro-organismien suora tai välillinen joutuminen maahan tai maapohjaan vaikuttaa haitallisesti ihmisten terveyteen;

– –

6. ’toiminnanharjoittajalla’ luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, sekä yksityisiä että julkisia, jotka harjoittavat tai johtavat ammatillista toimintaa tai, jos jäsenvaltion lainsäädännössä niin säädetään, joille on annettu kyseisen toiminnan teknisiä toimintoja koskeva ratkaiseva taloudellinen päätäntävalta, mukaan lukien toimintaa koskevan luvan haltija tai henkilö, joka rekisteröi toiminnan tai ilmoittaa siitä;

7. ’ammatillisella toiminnalla’ toimintaa, jota harjoitetaan taloudellisen toiminnan, liikkeen tai yrityksen puitteissa, riippumatta siitä, onko se luonteeltaan yksityistä vai julkista taikka voittoa tavoittelevaa vai voittoa tavoittelematonta;

– –

10. ’ehkäisevillä toimenpiteillä’ toimenpiteitä, jotka toteutetaan ympäristövahingon välittömän uhan aiheuttaneen tapahtuman, toimen tai laiminlyöntien vuoksi kyseisen vahingon ehkäisemiseksi tai sen saattamiseksi mahdollisimman vähäiseksi;

11. ’korjaavilla toimenpiteillä’ toimia tai toimien yhdistelmää, mukaan lukien lieventämistoimet tai väliaikaiset toimet, joilla korjataan, kunnostetaan tai korvataan vahingoittuneita luonnonvaroja ja/tai huonontuneita palveluja taikka hankitaan vastaavanlaisia luonnonvaroja ja/tai palveluja liitteen II mukaisesti;

– –”

7 Mainitun direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan:

a) ympäristövahinkoihin, jotka ovat aiheutuneet liitteessä III lueteltujen ammatillisten toimintojen harjoittamisesta, sekä ympäristövahinkojen välittömiin uhkiin, jotka ovat aiheutuneet näistä toiminnoista;

b) suojeltaville lajeille ja luontotyypeille aiheutuneisiin vahinkoihin, jotka ovat aiheutuneet muiden kuin liitteessä III lueteltujen ammatillisten toimintojen harjoittamisesta, sekä tällaisten vahinkojen välittömiin uhkiin, jotka ovat aiheutuneet näistä toiminnoista, kun toiminnanharjoittaja on toiminut tuottamuksellisesti tai huolimattomasti.”

8 Saman direktiivin 4 artiklan 5 kohdan mukaan tätä direktiiviä ”sovelletaan hajakuormituksesta aiheutuneeseen ympäristövahinkoon tai sen välittömään uhkaan ainoastaan, jos voidaan osoittaa syy-yhteys vahingon ja yksittäisten toiminnanharjoittajien toiminnan välillä”.

9 Direktiivin 2004/35 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Ehkäisevät toimet”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun ympäristövahinkoa ei ole vielä tapahtunut, mutta sen välitön uhka on olemassa, toiminnanharjoittajan on viipymättä toteutettava tarpeelliset ehkäisevät toimenpiteet.

– –

3. Toimivaltainen viranomainen voi milloin tahansa:

– –

b) vaatia toiminnanharjoittajaa toteuttamaan tarpeelliset ehkäisevät toimenpiteet;

– –

d) toteuttaa itse tarpeelliset ehkäisevät toimenpiteet.

4. Toimivaltaisen viranomaisen on edellytettävä, että toiminnanharjoittaja toteuttaa ehkäisevät toimenpiteet. Jos toiminnanharjoittaja ei noudata 1 kohdasta tai 3 kohdan b tai c alakohdasta johtuvia velvoitteita, jos toiminnanharjoittajaa ei voida osoittaa tai jos sillä ei tämän direktiivin nojalla ole velvollisuutta vastata kustannuksista, toimivaltainen viranomainen voi itse toteuttaa nämä toimenpiteet.”

10 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Korjaavat toimet”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun ympäristövahinko on tapahtunut, toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle kaikista tilanteeseen liittyvistä olennaisista seikoista ja toteutettava

a) kaikki mahdolliset toimenpiteet kyseisten pilaavien aineiden ja/tai muiden vahinkoa aiheuttavien tekijöiden torjumiseksi, leviämisen estämiseksi, poistamiseksi tai käsittelemiseksi muulla tavalla viipymättä, jotta ympäristölle aiheutuvia lisävahinkoja ja ihmisten terveydelle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voidaan rajoittaa tai ne voidaan estää taikka rajoittaa palvelujen edelleen huononemista, ja

b) tarpeelliset korjaavat toimenpiteet – –

2. Toimivaltainen viranomainen voi milloin tahansa:

a) vaatia toiminnanharjoittajaa antamaan lisätietoja tapahtuneista vahingoista;

b) toteuttaa tai vaatia toiminnanharjoittajaa toteuttamaan kaikki mahdolliset toimenpiteet tai antaa toiminnanharjoittajalle ohjeita toimenpiteiksi kyseisten pilaavien aineiden ja/tai muiden vahinkoa aiheuttavien tekijöiden torjumiseksi, leviämisen estämiseksi, poistamiseksi tai käsittelemiseksi muulla tavalla viipymättä, jotta ympäristölle aiheutuvia lisävahinkoja ja ihmisten terveydelle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voidaan rajoittaa tai ne voidaan estää taikka rajoittaa palvelujen huononemista edelleen;

c) vaatia toiminnanharjoittajaa toteuttamaan tarpeelliset korjaavat toimenpiteet;

– –

e) toteuttaa itse tarpeelliset korjaavat toimenpiteet.

3. Toimivaltaisen viranomaisen on edellytettävä, että toiminnanharjoittaja toteuttaa korjaavat toimenpiteet. Jos toiminnanharjoittaja ei noudata 1 kohdasta tai 2 kohdan b, c – – alakohdasta johtuvia velvoitteita, jos toiminnanharjoittajaa ei voida määrittää tai jos toiminnanharjoittajaa ei tämän direktiivin nojalla voida velvoittaa vastaamaan kustannuksista, toimivaltainen viranomainen voi itse toteuttaa viimeisenä keinonaan kyseiset toimenpiteet.”

11 Mainitun direktiivin 8 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Toiminnanharjoittaja vastaa tämän direktiivin nojalla toteutettavien ehkäisevien ja korjaavien toimien kustannuksista.

– –

3. Toiminnanharjoittajaa ei voida velvoittaa vastaamaan tämän direktiivin nojalla toteutettavista ehkäisevistä tai korjaavista toimista aiheutuvista kustannuksista, jos hän voi osoittaa, että ympäristövahinko tai sen välitön uhka:

a) oli kolmannen osapuolen aiheuttama, ja on sattunut tai sen välitön uhka on ilmennyt asianmukaisista turvatoimenpiteistä huolimatta; tai

b) johtui viranomaisen antaman pakottavan määräyksen tai ohjeen noudattamisesta, paitsi jos kyseessä on toiminnanharjoittajan omasta toiminnasta aiheutuneen päästön tai muun tapauksen seurauksena annettu määräys tai ohje.

Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, jotta toiminnanharjoittaja voi periä takaisin hänelle aiheutuneet kustannukset.”

12 Saman direktiivin 11 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Toimivaltaisen viranomaisen velvollisuutena on todeta, mikä toiminnanharjoittaja on aiheuttanut ympäristövahingon tai sen välittömän uhan, arvioida vahingon vakavuus ja päättää, mitä korjaavia toimenpiteitä olisi toteutettava liitteen II mukaisesti. – –

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltainen viranomainen voi valtuuttaa ulkopuolisen suorittamaan tarpeelliset ehkäisevät tai korjaavat toimenpiteet tai vaatia, että tämä suorittaa ne.”

13 Direktiivin 2004/35 16 artiklan, jonka otsikko on ”Suhde kansalliseen lainsäädäntöön”, 1 kohdassa täsmennetään, että tämä direktiivi ”ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai antamasta tiukempia säännöksiä ympäristövahinkojen ehkäisemisestä ja korjaamisesta, mukaan lukien uusien ehkäisemistä ja korjaamista koskevien tämän direktiivin vaatimusten alaisten toimintojen ja vastuuseen asetettavien osapuolten määrittäminen”.

14 Mainitun direktiivin liitteessä III luetellaan 12 toimintaa, joita unionin lainsäätäjä pitää mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin vaarallisina. Nämä toiminnat sisältävät erityisesti tätä alaa koskevien unionin säädösten nojalla lupaa tai rekisteröintiä edellyttävät jätehuoltotoimet.

Unkarin oikeus

Ympäristönsuojelulaki

15 Tämän lain säännöksiä on mukautettu direktiivin 2004/35 saattamiseksi osaksi Unkarin oikeutta.

16 Ympäristönsuojelua koskevista yleisistä säännöksistä annetun vuoden 1995 lain nro LIII (környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény; jäljempänä ympäristönsuojelulaki) 4 §:ään sisältyvät seuraavat määritelmät:

”1. ’ympäristön osa-alue’: maa, ilma, vesi, eläin- ja kasvikunta ja ihmisen rakentama (keinotekoinen) ympäristö sekä niiden osat

– –

10. ’ympäristön vaarantaminen’: ympäristövahingon välitön uhka

– –

12. ’ympäristön huonontaminen’: ympäristövahingon aiheuttava toiminta tai laiminlyönti

13. ’ympäristövahinko’: ympäristön tai ympäristön osa-alueen merkittävä ja mitattavissa oleva negatiivinen muutos tai ympäristön osa-alueeseen liittyvän palvelun merkittävä ja mitattavissa oleva huononeminen, joka voi aiheutua suoraan tai välillisesti

– –”

17 Mainitun lain 101 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ympäristön käyttäjä on rikos-, siviili- ja hallinto-oikeudellisessa vastuussa toimintansa vaikutuksista ympäristölle siten kuin tässä laissa ja muussa lainsäädännössä tarkemmin määritellään. – –”

18 Mainitun lain 102 §:n 1 momentin mukaan ympäristövahingoista ja ympäristön vaarantamisesta ovat solidaarisessa vastuussa kaikki ne henkilöt, jotka ympäristövahingon aiheutumisen tai ympäristön vaarantumisen jälkeen on rekisteröity sen kiinteistön omistajiksi tai haltijoiksi (käyttäjiksi), jolla ympäristövahinko on aiheutunut tai ympäristöä vaarantavaa toimintaa on harjoitettu, jollei osoiteta, ettei niillä ole tällaista vastuuta. Saman säännöksen 2 momentin mukaan omistaja vapautuu solidaarisesta vastuusta, jos hän yksilöi kiinteistön tosiasiallisen käyttäjän ja esittää luotettavan näytön siitä, ettei hän itse ole vastuussa.

19 Mainitun lain 106 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Sen, joka rikkoo suoraan tai välillisesti säännöstä, jolla on tarkoitus suojella ympäristöä ja joka on annettu lailla, hallinnollisella päätöksellä tai suoraan sovellettavalla yhteisön oikeuden toimella, tai ylittää tällä alalla vahvistetut rajat, on maksettava ympäristösakko, jonka määrä on suhteutettu rikkomisen vakavuuteen ja siten erityisesti aiheutetun ympäristön pilaantumisen tai ympäristövahingon laajuuteen, kestoon tai toistamiseen.

2) Ympäristösakko on maksettava luonnonvarojen käytöstä kannettavan maksun ja ympäristön kuormitukseen perustuvan maksun lisäksi.

– –”

Ilmanlaadun suojelusta annettu hallituksen asetus

20 Ilmanlaadun suojelusta annetun hallituksen asetuksen 306/2010 (XII 23) (Levegő védelméről szóló 306/2010 (XII. 23.) Korm. rendelet) 2 §:n 29 kohdassa määritellään, että ”ilmanlaadun suojelua koskevalla vaatimuksella” tarkoitetaan vaatimusta tai kieltoa, joka on annettu lailla tai viranomaisen päätöksellä ja jolla pyritään torjumaan tai vähentämään haittoja ilmanlaadulle.

21 Mainitun asetuksen 27 §:n 2 momentissa kielletään jätteiden polttaminen avoimilla paikoilla tai laitoksissa, jotka eivät ole jätteiden polton edellytyksistä annetun lainsäädännön mukaisia – lukuun ottamatta kotitalouksissa syntyvän paperijätteen ja vaarattoman, käsittelemättömän puujätteen polttamista kotitalouksissa olevissa polttolaitteissa. Jätteitä katsotaan poltettavan avoimella paikalla, kun ne syttyvät palamaan mistä tahansa syystä, luonnollisia syitä lukuun ottamatta.

22 Mainitun asetuksen 34 §:n 1 momentin mukaan ympäristönsuojeluviranomainen määrää ilmansuojeluasetuksen rikkomisesta sakon sellaiselle luonnolliselle henkilölle, oikeushenkilölle tai oikeushenkilöllisyyttä vailla olevalle yksikölle, joka ei ole noudattanut ilman laadulle asetettuja vaatimuksia, ja samalla se määrää lainvastaisen toiminnan lopetettavaksi ja velvoittaa korjaamaan laiminlyönnin, jollei toisin ole säädetty.

23 Saman pykälän 3 momentin mukaan ympäristönsuojeluviranomainen ottaa sakkoa määrätessään huomioon laiminlyöntiin liittyvät olosuhteet, velvoitteiden laiminlyönnin vakavuuden ja velvoitteiden laiminlyönnin keston tai toistamisen.

24 Saman asetuksen liitteessä 9 olevassa 20 kohdassa säädetään sakkojen määrästä silloin, ”kun palon syttymistä itsestään tai jätevarastojen tai materiaalien tai jätteiden palamista ei ole estetty tai kun ei ole toteutettu tarvittavia toimia palamisen lopettamiseksi (10 m^3 ylittävien määrien osalta)”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

25 Toimivaltaiselle ensimmäisen asteen ympäristönsuojeluviranomaiselle ilmoitettiin 2.7.2014, että TTK:n omistamalla, Túrkevessa (Unkari) sijaitsevalla kiinteistöllä poltettiin jätteitä.

26 Mainitun viranomaisen toteuttamasta tarkastuksesta laaditun pöytäkirjan mukaan kolmessa siilovarastossa poltettiin 30–40 m^3 jätteitä, jotka sisälsivät muun muassa metallia, ja alueella olevat kolme kuorma-autoa olivat juuri lähdössä kuljettamaan pois polttamisesta jäljelle jääneet metallijätteet.

27 TTK ilmoitti mainitulle viranomaiselle vuokranneensa kyseisen kiinteistön 15.3.2014 luonnolliselle henkilölle. Kyseinen henkilö oli kuitenkin kuollut 1.4.2014.

28 Ensimmäisen asteen ympäristönsuojeluviranomainen päätti määrätä TTK:lle kiinteistön omistajana 500 000 HUF:n (noin 1 630 euroa) suuruisen sakon hallituksen asetuksen 306/2010 säännösten noudattamatta jättämisestä.

29 TTK riitautti mainitun sakon samassa viranomaisessa, joka hylkäsi sen valituksen. Tarkastusviranomainen pysytti päätöksellään hylkäävän ratkaisun.

30 Tarkastusviranomainen totesi hylkäävässä hallinnollisessa päätöksessä, että avoimella paikalla tapahtuneesta jätteenpoltosta oli aiheutunut vaaraa ympäristölle. Ympäristönsuojelulain mukaan tosiseikkojen tapahtumahetkiset kiinteistön omistaja ja haltija ovat solidaarisessa vastuussa, jollei omistaja voi osoittaa ilman perusteltua epäilystä, ettei sillä voida katsoa olevan tällaista vastuuta. Koska alueen vuokraaja oli kuollut, ensimmäisen asteen viranomainen oli perustellusti todennut, että TTK:n oli katsottava olevan vastuussa.

31 TTK nosti tarkastusviranomaisen päätöksestä kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa eli Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságissa (Szolnokin hallinto- ja työtuomioistuin, Unkari).

32 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ilman pilaantumisen perusteella määrättävä sakko ei ole seuraamustarkoituksensa vuoksi direktiivin 2004/35 2 artiklan 11 alakohdassa määritelty ”korjaava toimenpide”. Kansallinen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että mainitun direktiivin 16 artiklassa säädetään SEUT 193 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden mahdollisuudesta antaa tiukempia säännöksiä ympäristövahinkojen ehkäisemisestä ja korjaamisesta.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa 4.3.2015 annetun tuomion Fipa Group ym. (C-534/13, EU:C: 2015:140) 54 kohtaan ja muistuttaa, että direktiivillä 2004/35 perustettujen ympäristövastuujärjestelyjen toimivuus edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että yhden tai useamman yksilöidyn toiminnanharjoittajan toiminnan ja konkreettisten ja mitattavissa olevien

ympäristövahinkojen välillä on syy-yhteys, jotta joku tai jotkut toiminnanharjoittajista voidaan velvoittaa toteuttamaan korjaavat toimenpiteet, olipa kyseinen pilaantuminen minkälaista tahansa. Nyt käsiteltävässä asiassa viranomainen ei ole todennut, että TTK:n toiminnan ja ympäristövahingon välillä olisi syy-yhteys. Kansallinen tuomioistuin katsoo tästä syystä, ettei ole mitään laillista perustaa, jotta kiinteistön omistajalle voitaisiin määrätä hallinnollinen sakko.

34 Tässä tilanteessa Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko SEUT 191 artikla ja direktiivi [2004/35] esteenä kansallisille säännöksille, jotka mahdollistavat – ylittämällä aiheuttamisperiaatteen vaatimukset – sen, että kansalliset ympäristönsuojeluviranomaiset asettavat ympäristövahinkoihin liittyvän korvausvastuun erityisessä muodossa omistusoikeuden haltijalle ilman, että niiden pitäisi etukäteen yksityiskohtaisesti tutkia, vallitseeko tämän henkilön (liikeyrityksen) menettelyn ja pilaavan tapahtuman välillä syy-yhteys?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi ja jos ympäristövahinkoa ei tarvitse korjata ilman pilaantumisen osalta, voidaanko ilman puhtauden suojeluun perustuva sakko määrätä direktiivin [2004/35] 16 artiklan säännöksissä ja SEUT 193 artiklan määräyksissä tarkoitettujen tiukempien kansallisten säännösten perusteella, vai onko niin, ettei näiden tiukempien säännösten soveltaminen voi milloinkaan johtaa siihen, että puhtaasti seuraamusluontoinen sakko määrätään omistajalle, joka ei ole vastuussa pilaantumisesta?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2004/35 säännöksiä, luettuna yhdessä SEUT 191 ja SEUT 193 artiklan kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa yksilöidään kiinteistöillä, joilla lainvastainen pilaantuminen on aiheutettu, toimivien toiminnanharjoittajien lisäksi toinen tällaisesta ympäristövahingosta solidaarisessa vastuussa olevien henkilöiden ryhmä eli mainittujen kiinteistöjen omistajat, ilman, että on osoitettava, että mainittujen omistajien toiminnan ja todetun pilaantumisen välillä on syy-yhteys.

SEUT 191 artiklan 2 kohdan sovellettavuus

36 Aluksi on muistutettava, että SEUT 191 artiklan 2 kohdassa määrätään, että unionin ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon ja että se perustuu muun muassa saastuttaja maksaa -periaatteelle. Tässä määräyksessä rajoitutaan siten määrittelemään unionin yleiset tavoitteet ympäristön alalla, kun taas SEUT 192 artiklassa annetaan Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston tehtäväksi tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä päättää, mihin toimenpiteisiin näiden tavoitteiden toteuttamiseksi on ryhdyttävä (tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Koska SEUT 191 artiklan 2 kohta, johon aiheuttamisperiaate sisältyy, kohdistuu unionin toimiin, yksityiset eivät voi vedota tähän määräykseen sellaisenaan estääkseen pääasian oikeudenkäynnissä kysymyksessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön soveltamisen ympäristöpolitiikkaan kuuluvalla alalla silloin, kun SEUT 192 artiklan nojalla annettua, kyseisen tilanteen nimenomaisesti kattavaa unionin lainsäädäntöä ei voida soveltaa (ks. vastaavasti tuomio 9.3.2010, ERG ym., C-379/08 ja C-380/08, EU:C:2010:127, 39 kohta ja tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Tästä seuraa, että TTK voi vedota SEUT 191 artiklan 2 kohdassa vahvistettuun aiheuttamisperiaatteeseen vain, mikäli SEUT 192 artiklan nojalla annettu unionin lainsäädäntö kattaa nimenomaisesti pääasiassa kyseessä olevan tilanteen.

Direktiivin 2004/35 sovellettavuus

39 Riippumatta siitä kysymyksestä – jota ei ole esitetty nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisupyynnössä –, kattaako jokin muu unionin lainsäädäntö kuin direktiivi 2004/35, kuten jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta 19.11.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY (EUVL 2008, L 312, s. 3), pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen tilanteen, on selvitettävä, voidaanko direktiiviä 2004/35 soveltaa nyt käsiteltävään asiaan, kun otetaan huomioon, että unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että pääasiassa on kyseessä ilman pilaantuminen.

40 Mainitun direktiivin 2 artiklan 1 alakohdassa määritetään, että ”ympäristövahingolla” tarkoitetaan suojeltaville lajeille ja luontotyypeille aiheutuvaa vahinkoa tai vesille tai maaperälle aiheutuvaa vahinkoa.

41 Tästä seuraa, että ilman pilaantuminen ei ole sellaisenaan direktiivissä 2004/35 tarkoitettu ympäristövahinko.

42 Mainitun direktiivin johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa täsmennetään kuitenkin, että ympäristövahinkoihin kuuluvat myös ilman kautta tapahtuvien päästöjen aiheuttamat vahingot vesiin, maaperään taikka suojeltaville lajeille tai luontotyypeille.

43 Kansallisilla tuomioistuimilla ja unionin tuomioistuimella olevien tehtävien selkeään jakoon perustuvan SEUT 267 artiklan mukaan unionin tuomioistuin on toimivaltainen lausumaan ainoastaan unionin oikeuden toimen tulkinnasta tai pätevyydestä niiden tosiseikkojen perusteella, jotka kansallinen tuomioistuin sille ilmoittaa. Tästä seuraa, että unionin oikeuden sääntöjen, joita unionin tuomioistuin on tulkinnut, soveltaminen kansallisiin toimiin tai tilanteisiin on kyseisessä artiklassa tarkoitetussa menettelyssä kansallisen tuomioistuimen eikä unionin tuomioistuimen tehtävänä (tuomio 9.3.2010, ERG ym., C-379/08 ja C-380/08, EU:C:2010:127, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää tosiseikkojen, joita vain se kykenee arvioimaan, perusteella, onko ilman pilaantumisesta voinut aiheutua pääasiassa tällaista vahinkoa tai sen välitön uhka, siten, että on syytä toteuttaa direktiivissä 2004/35 tarkoitettuja ehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä.

45 Jos kansallinen tuomioistuin päätyisi katsomaan, että näin ei ole nyt käsiteltävässä asiassa, sen olisi todettava, että mainitussa asiassa kyseessä oleva pilaantuminen ei kuulu direktiivin 2004/35 soveltamisalaan, ja kyseiseen tilanteeseen sovellettaisiin näin ollen kansallista oikeutta EU-sopimuksen ja EUT-sopimuksen määräyksiä noudattaen ja johdetun oikeuden muiden toimien soveltamista rajoittamatta (ks. vastaavasti tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Jos kansallinen tuomioistuin sitä vastoin katsoisi, että pääasiassa kyseessä olevasta ilman pilaantumisesta on aiheutunut myös vahinkoa tai sen välitön uhka vesiin, maaperään taikka suojeltaville lajeille tai luontotyypeille, tällainen ilman pilaantuminen kuuluisi direktiivin 2004/35 soveltamisalaan.

Ympäristövastuun edellytykset

47 On muistutettava, että kuten direktiivin 2004/35 1 artiklasta ilmenee, direktiivin tarkoituksena on luoda aiheuttamisperiaatteeseen perustuva ympäristövastuujärjestelmä ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi. Mainitussa direktiivissä säädetyn ympäristövastuujärjestelmän, joka perustuu ympäristönsuojelun korkeaan tasoon ja aiheuttamisperiaatteeseen, yhteydessä toiminnanharjoittajilla on sekä ehkäisemistä että korjaamista koskevia velvollisuuksia (ks. vastaavasti tuomio 9.3.2010, ERG ym., C-379/08 ja C-380/08, EU:C:2010:127, 75 ja 76 kohta).

48 Kuten direktiivin 2004/35 4 artiklan 5 kohdasta ja 11 artiklan 2 kohdasta, kun niitä luetaan yhdessä kyseisen direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleen kanssa, ilmenee, tässä direktiivissä säädetty ympäristövastuujärjestelmä edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että yhden tai useamman yksilöidyn toiminnanharjoittajan toiminnan ja ympäristövahinkojen tai niiden välittömän uhan välillä on syy-yhteys (tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Unionin tuomioistuin on kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkitessaan katsonut, että toimivaltaisten viranomaisten velvollisuutta osoittaa syy-yhteys sovelletaan toiminnanharjoittajien objektiivista ympäristövastuuta koskevan järjestelmän puitteissa (tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Kuten saman direktiivin 4 artiklan 5 kohdasta ilmenee, kyseinen velvollisuus on voimassa myös subjektiivisen vastuujärjestelmän puitteissa silloin, kun vahinko on aiheutunut kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetusta toiminnanharjoittajan tuottamuksesta tai huolimattomuudesta muiden kuin direktiivin liitteessä III lueteltujen ammatillisten toimintojen harjoittamisessa (ks. vastaavasti tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Toiminnanharjoittajan toiminnan ja ympäristövahingon väliseen syy-yhteyteen liittyvän edellytyksen erityinen tärkeys aiheuttamisperiaatetta ja tästä syystä direktiivillä 2004/35 käyttöön otettua vastuujärjestelyä sovellettaessa ilmenee myös viimeksi mainitun direktiivin niistä säännöksistä, jotka koskevat sitä, millaisia päätelmiä on tehtävä siitä, ettei toiminnanharjoittaja ole myötävaikuttanut pilaantumiseen tai pilaantumisuhkaan (tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 57 kohta).

52 Tässä suhteessa on syytä muistuttaa, että direktiivin 2004/35 8 artiklan 3 kohdan a alakohdan, kun sitä luetaan yhdessä kyseisen direktiivin johdanto-osan 20 perustelukappaleen kanssa, mukaan toiminnanharjoittajaa ei voida velvoittaa vastaamaan kustannuksista, jos hän voi osoittaa, että ympäristövahinko oli kolmannen osapuolen aiheuttama ja on sattunut asianmukaisista turvatoimenpiteistä huolimatta tai johtui viranomaisen antaman määräyksen tai ohjeen noudattamisesta (ks. vastaavasti tuomio 4.3.2015, Fipa Group ym., C-534/13, EU:C:2015:140, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Näistä kaikista seikoista käy ilmi, että direktiivillä 2004/35 käyttöön otettu vastuujärjestelmä perustuu ennalta varautumisen periaatteeseen ja aiheuttamisperiaatteeseen. Mainitussa direktiivissä asetetaan tätä tarkoitusta varten toiminnanharjoittajille sekä ehkäisemistä että korjaamista koskevia velvollisuuksia (ks. mm. tuomio 9.3.2010, ERG ym., C-379/08 ja C-380/08, EU:C:2010:127, 75 kohta).

54 Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että TTK:n katsottiin olevan vastuussa sillä perusteella, että se omisti kiinteistön, jolla pilaantuminen aiheutettiin, eikä siksi, että se harjoitti toimintaa kyseisellä kiinteistöllä. Lisäksi vaikuttaa siltä – mikä on kansallisen tuomioistuimen asiana varmistaa –, että toimivaltainen viranomainen määräsi TTK:lle sakon mutta ei velvoittanut sitä toteuttamaan myös ehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä.

55 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy siten ilmi, että TTK:hon sovelletut Unkarin lainsäädännön säännökset eivät ole osa niitä säännöksiä, joilla pannaan täytäntöön direktiivissä 2004/35 perustettu vastuujärjestelmä.

56 Tässä tilanteessa on muistutettava, että direktiivin 2004/35 16 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta pitää voimassa tai antaa tiukempia säännöksiä ympäristövahinkojen ehkäisemisestä ja korjaamisesta, mukaan lukien uusien ehkäisemistä ja korjaamista koskevien tämän direktiivin vaatimusten alaisten toimintojen ja vastuuseen asetettavien osapuolten määrittäminen.

57 Ympäristönsuojelulain 102 §:n 1 momentissa säädetään, että sen kiinteistön, ”jolla ympäristövahinko on aiheutunut tai ympäristöä vaarantavaa toimintaa on harjoitettu”, omistaja ja haltija ovat solidaarisessa vastuussa, jollei osoiteta, ettei niillä ole tällaista vastuuta, ja että omistaja vapautuu tästä vastuusta vain, jos hän yksilöi kiinteistön tosiasiallisen käyttäjän ja osoittaa ilman perusteltua epäilystä, ettei hän itse ole aiheuttanut vahinkoa, mikä on omiaan vahvistamaan direktiivissä 2004/35 säädettyä vastuujärjestelmää.

58 Siltä osin kuin tällaisella kansallisella lainsäädännöllä – vaikuttamatta haitallisesti toiminnanharjoittajan lähtökohtaiseen vastuuseen – pyritään estämään omistajan huolellisuuden puute sekä kannustamaan viimeksi mainittua ottamaan käyttöön toimenpiteitä ja kehittämään käytäntöjä ympäristövahinkojen riskien saattamiseksi mahdollisimman vähiin, sillä edistetään ympäristövahinkojen ehkäisemistä ja siten direktiivin 2004/35 päämäärien saavuttamista.

59 Mainitusta kansallisesta lainsäädännöstä näet seuraa, että kyseisessä jäsenvaltiossa sijaitsevien kiinteistöjen omistajien on valvottava kiinteistöillään toimivien toiminnanharjoittajien toimintaa ja ilmoitettava nämä toiminnanharjoittajat toimivaltaisille viranomaisille tapauksissa, joissa on kyseessä ympäristövahinko tai sen uhka, sillä uhalla, että muutoin ne joutuvat itse solidaariseen vastuuseen.

60 Koska tämäntyyppisellä lainsäädännöllä vahvistetaan direktiivissä 2004/35 säädettyä mekanismia siten, että siinä yksilöidään sellaisten henkilöiden ryhmä, joiden voidaan katsoa olevan solidaarisessa vastuussa toiminnanharjoittajien kanssa, siihen sovelletaan direktiivin 2004/35 16 artiklaa, jossa yhdessä SEUT 193 artiklan kanssa sallitaan tiukemmat suojatoimenpiteet, mikäli nämä ovat yhteensopivia EU-sopimuksen ja EUT-sopimuksen kanssa ja niistä ilmoitetaan Euroopan komissiolle.

61 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi yhteensopivuutta perussopimusten kanssa koskevasta edellytyksestä, että kunkin jäsenvaltion asiana on määrittää tällaisia tiukempia suojatoimenpiteitä, joita on yhtäältä käytettävä direktiivin 2004/35 päämäärän saavuttamista varten, sellaisena kuin se on määritelty tämän direktiivin 1 artiklassa, eli ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi, ja joiden on toisaalta oltava unionin oikeuden ja sen yleisten periaatteiden, kuten suhteellisuusperiaatteen, mukaisia (ks. vastaavasti tuomio 9.3.2010, ERG ym., C-379/08 ja C-380/08, EU:C:2010:127, 79 kohta).

62 Lopuksi on muistutettava, että mikäli SEUT 193 artiklassa määrättyä ilmoitusvelvollisuutta ei noudateta, tämä laiminlyönti ei sellaisenaan johda tiukempien suojatoimenpiteiden lainvastaisuuteen (tuomio 21.7.2011, Azienda Agro-Zootecnica Franchini ja Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

63 Tässä tilanteessa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että direktiivin 2004/35 säännöksiä, luettuna yhdessä SEUT 191 ja SEUT 193 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että mikäli pääasiassa kyseessä oleva tilanne kuuluu direktiivin 2004/35 soveltamisalaan, mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää, ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa yksilöidään kiinteistöillä, joilla lainvastainen pilaantuminen on aiheutettu, toimivien toiminnanharjoittajien lisäksi toinen tällaisesta ympäristövahingosta solidaarisessa vastuussa olevien henkilöiden ryhmä eli mainittujen kiinteistöjen omistajat, ilman, että on osoitettava, että mainittujen omistajien toiminnan ja todetun vahingon välillä

on syy-yhteys, kunhan tämä lainsäädäntö on yhteensopiva unionin oikeuden yleisten periaatteiden ja EU-sopimuksen ja EUT-sopimuksen merkityksellisten määräysten sekä unionin johdetun oikeuden toimien kanssa.

Toinen kysymys

64 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2004/35 16 artiklaa ja SEUT 193 artiklaa tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka nojalla kiinteistöjen, joilla lainvastainen pilaantuminen on aiheutettu, omistajien katsotaan olevan solidaarisessa vastuussa näillä kiinteistöillä toimivien toiminnanharjoittajien kanssa tällaisesta ympäristövahingosta, ja lisäksi toimivaltainen kansallinen viranomainen voi määrätä niille sakon.

65 Tässä yhteydessä on todettava, että kun jäsenvaltio yksilöi mainitun direktiivin 16 artiklan ja SEUT 193 artiklan mukaisesti ja unionin oikeuden kaikkia muita merkityksellisiä säännöksiä, määräyksiä ja yleisiä periaatteita noudattaen, että mainitut omistajat ovat solidaarisessa vastuussa, se voi säätää myös sanktioista, joilla edistetään tämän tiukemman suojajärjestelmän tehokkuutta.

66 Kiinteistön omistajalle lainvastaisen pilaantumisen, jota tämä ei ole estänyt ja jonka aiheuttajia tämä ei ole myöskään ilmoittanut, vuoksi määrätty hallinnollinen sakko voi siten olla osa direktiivin 2004/35 16 artiklan ja SEUT 193 artiklan kattamaa vastuujärjestelmää, mikäli lainsäädännöllä, jossa tällaisesta sakosta säädetään, voidaan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti edistää lainsäädännöllä, jossa otetaan käyttöön solidaarinen vastuu, tavoitellun tiukempaa suojaa koskevan päämäärän toteuttamista ja mikäli sakon määrän määrittämistä koskevilla yksityiskohtaisilla säännöillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (ks. analogisesti tuomio 9.6.2016, Nutrivet, C-69/15, EU:C:2016:425, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

67 Nyt käsiteltävässä asiassa on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää, täyttääkö kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö ja erityisesti hallituksen asetuksen 306/2010 34 §:n 1 momentti nämä edellytykset.

68 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2004/35 16 artiklaa ja SEUT 193 artiklaa on tulkittava siten, että mikäli pääasiassa kyseessä oleva tilanne kuuluu direktiivin 2004/35 soveltamisalaan, ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka nojalla kiinteistöjen, joilla lainvastainen pilaantuminen on aiheutettu, omistajien katsotaan olevan solidaarisessa vastuussa näillä kiinteistöillä toimivien toiminnanharjoittajien kanssa tällaisesta ympäristövahingosta, ja lisäksi toimivaltainen kansallinen viranomainen voi määrätä niille sakon, mikäli tällaisella lainsäädännöllä voidaan edistää tiukempaa suojaa koskevan päämäärän toteuttamista ja mikäli sakon määrän määrittämistä koskevilla yksityiskohtaisilla säännöillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi, mikä on kansallisen tuomioistuimen asiana selvittää.

Oikeudenkäyntikulut

69 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY säännöksiä, luettuna yhdessä SEUT 191 ja SEUT 193 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että mikäli pääasiassa kyseessä oleva tilanne kuuluu direktiivin 2004/35 soveltamisalaan, mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää, ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa yksilöidään kiinteistöillä, joilla lainvastainen pilaantuminen on aiheutettu, toimivien toiminnanharjoittajien lisäksi toinen tällaisesta ympäristövahingosta solidaarisessa vastuussa olevien henkilöiden ryhmä eli mainittujen kiinteistöjen omistajat, ilman, että on osoitettava, että mainittujen omistajien toiminnan ja todetun vahingon välillä on syy-yhteys, kunhan tämä lainsäädäntö on yhteensopiva unionin oikeuden yleisten periaatteiden ja EU-sopimuksen ja EUT-sopimuksen merkityksellisten määräysten sekä unionin johdetun oikeuden toimien kanssa.**

2) **Direktiivin 2004/35 16 artiklaa ja SEUT 193 artiklaa on tulkittava siten, että mikäli pääasiassa kyseessä oleva tilanne kuuluu direktiivin 2004/35 soveltamisalaan, ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka nojalla kiinteistöjen, joilla lainvastainen pilaantuminen on aiheutettu, omistajien katsotaan olevan solidaarisessa vastuussa näillä kiinteistöillä toimivien toiminnanharjoittajien kanssa tällaisesta ympäristövahingosta, ja lisäksi toimivaltainen kansallinen viranomainen voi määrätä niille sakon, mikäli tällaisella lainsäädännöllä voidaan edistää tiukempaa suojaa koskevan päämäärän toteuttamista ja mikäli sakon määrän määrittämistä koskevilla yksityiskohtaisilla säännöillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi, mikä on kansallisen tuomioistuimen asiana selvittää.**

Allekirjoitukset